

ΠΡΟΤΑΣΗ

από τον
ΑΘΩ
ΔΗΜΟΥΛΑ

BIBΛΙΟ

κοντά στο αόρατο σύννεφο

Για τον τρυφερό επίλογο
της συγγραφικής πορείας
του Πολ Όστερ.

«ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ μετά τον θάνατο είναι ότι εισέρχεσαι στο Απέραντο Πουθενά, σε έναν μαύρο χώρο όπου τίποτα δεν είναι ορατό, σε ένα άηχο κενό μηδενικότητας, στη λήθη της ανυπαρξίας». Έτσι φανταζόταν ο Πολ Όστερ τη μετά θάνατον κατάσταση; Όταν έγραφε το τελευταίο του μυθιστόρημα, *Μπαουμγκάρτνερ* (εκδ. Μεταίχμιο), είχε ήδη διαγνωστεί με καρκίνο και είχε ήδη βιώσει τον τραγικό θάνατο του γιου και της εγγονής του – είναι δύσκολο να αποβάλει κανείς την κακιά συνήθεια να συνδέει την πραγματικότητα με τη μυθοπλασία, αν και καμιά φορά αυτή η συνήθεια δεν είναι τόσο κακιά. Είναι απλώς θέμα εντύπωσης, όχι ουσίας. Το παραπάνω απόσπασμα αποτελεί μέρος του εξής περιστατικού: Ο πρωταγωνιστής, Σάι Μπαουμγκάρτνερ, συγγραφέας και καθηγητής στο Πρίνστον, 71 ετών, ονειρεύεται ότι η εδώ και μία δεκαετία νεκρή σύζυγός του του τηλεφωνεί και του αποκαλύπτει τι συμβαίνει σε αυτό το «κενό τίποτα που έχει αφαιρεθεί από άπειρα άλλα τίποτα». Θα μπορούσε απλώς να το ονειρεύεται, αλλά εδώ το όνειρο περνάει μέσα από ένα τηλεφώνημα. Λογικό. Μιλάμε για τον Όστερ. Κατά τ' άλλα, το μυθιστόρημα είναι τεχνικά «ήρεμο» – για τα δεδομένα του Όστερ –, μια ιστορία αναμνήσεων που εμπλουτίζουν ένα παρόν μετρημένων συγκινήσεων. Ο Μπαουμγκάρτνερ ζει περισσότερο στο παρελθόν του, είναι εξαρτημένος από το παρατεταμένο του πένθος, αλλά δεν είναι παραιτημένος, έχει μέσα του κανονική ζωή. Το πρώτο κεφάλαιο γνωριμίας μαζί του, με τις αναποδιές που κρύβει η ρουτίνα ενός ανθρώπου της ηλικίας του που ζει μόνος, εν πολλοίς πικρό αλλά με αρκετό χιούμορ, είναι ένα από τα καλύτερα δείγματα στη μεγάλη βιβλιογραφία του. Μακριά από τον ροκ μεταμοντερνισμό της *Γυάλινης πόλης* ή τις ευρηματικές αφηγήσεις της μεσαιας περιόδου του (π.χ. *Το παλάτι του φεγγαριού*, *Το βιβλίο των ψευδαισθήσεων*) ή ακόμα και από την πληθωρική σύνθεση του 4 3 2 1, το *Μπαουμγκάρτνερ* είναι ένας τρυφερός επίλογος μιας σπουδαίας συγγραφικής πορείας. Η οποία ξεκίνησε μέσα από την ποίηση και έπειτα με το αυτοβιογραφικό *Η επινόηση της μοναξιάς* (1982) που άρχιζε κάπως έτσι: «[...] το να πεθάνει ένας άνθρωπος χωρίς προφανή αιτία, να πεθάνει απλώς και μόνο επειδή είναι άνθρωπος, μας φέρνει τόσο κοντά στο αόρατο σύννεφο μεταξύ ζωής και θανάτου, ώστε να μην ξέρουμε πλέον σε ποια πλευρά βρισκόμαστε». Όπως ανοίγει ένας κύκλος, έτσι κλείνει. ■

👉 Τα βιβλία του Πολ Όστερ κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. / *Μπαουμγκάρτνερ*, μετάφραση Ιωάννα Ηλιάδη. / Επάνω: Ο Πολ Όστερ (1947-2024) το 1990.

